

Rezervni sklad gospodarskih podjetij

Pod rezervnim skladom gospodarskih organizacij razumemo sredstva, ki jih gospodarska organizacija odvaja iz ustvarjenega dohodka zaradi zagotovitve kritja poslovnih izgub, ki nastanejo med poslovanjem.

Med poslovanjem namreč lahko pride gospodarska organizacija v tak položaj, da ne more iz ustvarjene realizacije plačati reprodukcijskih stroškov ali lastno ceno. V takem primeru pravimo, da ima gospodarska organizacija izgubo. Posledice izgube vplivajo najprej na zmanjšanje plač do višine zajamčenih plač, potem pa, če ni mogoče medtem dobiti sredstev za sanacijo (ozdravljenje), pride do likvidacije podjetja.

Da ne bi imela vsaka in celo najmanjša motnja v poslovanju, ki je morda samo začasna, tako nezaželenih posledic, to je, da ne bi pripeljala do izgube, so gospodarske organizacije dolžne, da v razdobjih, ko ustvarjajo dobiček (zadosten dohodek), odvajajo določen znesek in ga položijo pri banki na račun rezervnega sklada.

Formiranje sklada

Rezervni sklad se formira po določbah uredb o razdelitvi skupnega dohodka tako, da se iz dobička ali iz skupnega dohodka pri gospodarskih organizacijah, ki ugotavljajo dohodek, vsako leto odvaja 2 odstotka zneska povprečno razpoložljivih obratnih sredstev za to leto tako, da v trenutku, ko so realizirana sredstva v

višini 10 odstotkov (pri trgovini v notranjem prometu 30 odstotkov) povprečno razpoložljivih sredstev v zadnjih treh letih, preneha obveznost nadaljnjega vplačevanja v rezervni sklad.

Drugačni odstotki so predpisani za zunanjetrgovinske gospodarske organizacije (izvoz in uvoz, mednarodno trgovinsko posredovanje, mednarodna špedicija, turistični promet z imozemstvom) in za sladkorne tovarne. Zunanjetrgovinske gospodarske organizacije vlagajo 4 odstotke na leto, sladkorne tovarne pa 8 odstotkov zneska povprečno razpoložljivih obratnih sredstev tako, da obveznost vlaganja v sklad preneha, ko doseže višino 20 odstotkov oziroma 40 odstotkov zneska povprečno razpoložljivih obratnih sredstev v zadnjih treh letih. Kmetijske organizacije in kmetijske zadruge odvajajo 5 odstotkov zneska povprečno razpoložljivih obratnih sredstev, obveznost vlaganja pa preneha, ko se v skladu nabere 25 odstotkov zneska povprečno razpoložljivih obratnih sredstev. Samo pri teh gospodarskih organizacijah lahko občinski ljudski odbor zniža odstotek 5 odstotkov v letih ko zaradi izrazito neugodnih naravnih pogojev ustvarijo podpovprečne donose, in nasprotno lahko odstotek 5 odstotkov poveča, če so gospodarske organizacije povečale pridelok v razmerju do povprečja.

Znesek, ki se vsako leto vnaša v rezervni sklad, ne more presegati 50 odstotkov dobička po odvedbi zveznega davka na dobiček, to je po odbitku zneska, ki ustreza zveznemu davku na dobiček, če se zvezni davek na dobiček odstopi gospodar-

ski organizaciji za določene namene, ali se vnese v namenske sklade politično teritorialnih enot kakor tudi po odvedbi zneska za plačilo drugih zakonskih obveznosti.

Gospodarske organizacije vplačujejo v rezervni sklad med letom, najkasneje v roku 25 dni po zaključku vsakega obračunskega razdobja. To so začasna vplačila. Končni obračun odvedbe v rezervni sklad kakor tudi vplačil se opravi na temelju zaključnega računa.

Uporabljanje sredstev rezervnega sklada

Sredstva rezervnega sklada se uporabljajo, kakor smo dejali, za plačilo poslovnih izgub, ugotovljenih na temelju zaključnega računa na koncu leta, toda uporabljati jih je mogoče tudi med letom, če se dohodki realizirajo neenakomerno. Sredstva rezervnega sklada uporabljena med letom pa je treba do konca leta vrniti v rezervni sklad. Rezervni sklad je mogoče uporabiti za plače (v primeru izgube) največ do višine plač po tarifnih postavkah, v gospodarskih organizacijah pa, ki ugotavljajo dohodek največ do višine zavarovanih plač. Sredstva rezervnega sklada ni mogoče uporabljati za investicije.

Trgovinske in gospodarske organizacije lahko pod določenimi pogoji uporabijo sredstva svojega rezervnega sklada tudi za plačilo negativne razlike v cenah industrijskega blaga, ki ga imajo na zalogi. Tudi gostinske gospodarske organizacije v turističnih in gostinskih krajih lahko sredstva svojega rezervnega sklada uporabijo za plačilo nastalih sezonskih izgub med letom.

Za vsako uporabo sredstev iz tega sklada mora sprejeti sklep delavski svet gospodarske organizacije.

Po knjigah in časopisih

»Progress«, številka 2 in 3

V Ljubljani izhaja v založbi »Gospodarskega razstavišča« ilustrirana revija za ekonomska in družbena vprašanja »Progress«. Revija je okusno opremljena in pisana v srbohrvaščini.

V svoji zadnji dvojni številki (štev. 2-3) je revija objavila na uvodnem mestu rezultate lastne ankete o delavskem samoupravljanju. Zanimiv je intervju s predsednikom ljudskega sobranja Makedonije Lazarjem Koliševskim, ki se nanaša na vzgojo kadrov v tej naši republiki. Aktualni so tudi drugi članki kot »Opažanja o strokovnem izobraževanju delavcev na Hrvaškem«, »Vodilni kader — ozko grlo«, »Kadri revolucije se učijo« itd. Zanimiva je tudi anketa revije o delu in zaposlenosti direktorjev v podjetjih. V obliki snovi, ki je objavljena v tej dvojni številki, je važen tudi članek dr. inž. Ilije Obradovića: »Kakšen naraščaj dajejo tehnične fakultete.«

Cena posamezne številke znaša 500 din.

Biblioteka »Radnički univerzitet«

V izdaji založniškega podjetja »Rad« v Beogradu je te dni izšla nova serija biblioteke »Radnički univerzitet« pod naslovom »Nuklearna energija«. Ta serija obsega 10 knjižic, ki poljudno seznanjajo bralca in mu daje osnovne pojme iz znanja o jedrski energiji. Kolo obsega naslednja dela:

dr. Milorad Mladjenović: Kako fizičari posmatraju atome.

inž. Olga Kovačević: Radioizotopi,

inž. Predrag Bojović: Nuklearna energija,

inž. Miodrag Novaković: Energetske potrebe u svetu i uloga nuklearne energije.

dr. Milorad Mladjenović: Nuklearni reaktori,

inž. Predrag Anastasijević: Nuklearni brodovi i avioni,

dr. Aleksandar Milojević: Atomsko jezgro i transmutacija elemenata,

inž. Borislav Lalović: Nuklearna energija na zvezdama,

Ivan Draganic: Radioaktivni zraci,

inž. Nenad Raišić: Nuklearno oružje.

Cena celega kompleta znaša 400 din.

»Problemi stimulacije u privredi«

V izdaji časopisno založniškega podjetja »Kultura« v Beogradu je nedavno izšla knjiga »Problemi stimulacije u privredi«, ki jo je napisal Dušan Sijan.

Knjiga je razdeljena na šest delov. V prvem govori pisec na kratko o problemih stimulacije v kapitalističnih državah, v ZSSR, vzhodnoevropskih državah in naši državi. Drugi del je posvečen gospodarski politiki kot činitelju delovnih kolektivov. Najobširnejši je tretji del, kjer je govora o mestu in vlogi plač v stimulaciji. V začetku tega dela podaja pisec kratek pregled razvoja plačnih sistemov pri nas, poudarja slabosti dosežanih plačnih sistemov, nato govori o vplivu plačnih sistemov na stimulacijo, njegovem pomeni v podjetju, o mestu delovnih norm v plačnem sistemu in vlogi premij v njem. V četrtem delu govori o plačnem sistemu v kmetijstvu in trgovini. Peti del obsega probleme vloge življenskega standarda v stimulaciji. Končno govori pisec v šestem delu o zavesti kot važnem činitelju za pospeševanje iniciative in stimulacijo.

Knjiga ima nad 230 strani ter stane 200 din.